

Teknolojinin Eleştirel Değerlendirilmesi Üzerine Göstergibilimsel Bir İnceleme: Black Mirror (Kara Ayna) Dizisi Hated in the Nation (Sosyal Linç) Bölümü Örneği

A Semiotic Review on the Critical Evaluation of Technology: The Sample of Hated in the Nation Episode of the Black Mirror Series

Başak Akgül, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, basakozerbasak@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1878-8249>

Muzaffer Şahin, Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, muzaffer.sahin@hbv.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9589-3996>

Öz

Bu çalışmada modern toplum ve teknoloji eleştirisi yapan aynı zamanda her bölümünde farklı bir konuyu işleyen Black Mirror dizisinin Hated In The Nation (Sosyal Linç) bölümü örnekleme incelenmiştir. Dizibölümü, dizide yer alan teknolojik öğeler bağlamında, teknolojiye ilişkin eleştiriler üzerinden ve yöntem olarak Ferdinand de Saussure'un göstergibilimsel yöntemi ve Roland Barthes'in anlamlandırma yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmada, örnekleme içerisinde anlatılan teknolojiler ve teknolojik gelişmeler, topluma ve insanlığa faydalı mıdır?

İnsan eylemleri üzerinde ne gibi etkiler yaratmaktadır? sorusuna cevap aranmıştır. Genel olarak analizde teknoloji ve teknolojik gelişmeler ile birlikte sosyal medya hesapları insanların sürekli bir gözetim mekanizması ile çevrelendiği, mahremiyetlerinin yok sayıldığı, dahası teknolojinin insanlara faydadan çok zarar getirdiği gözlenmiş ve insanların ötekileştirildiği, yalnızlaştırıldığı, ifşa edildiği, hedef gösterildiği sonuçlarına varılmıştır.

Abstract

In this study, the sample of the Hated in The Nation episode of the Black Mirror, the series which criticizes modern society and technology while dealing with a different subject in each episode, has been examined. The episode has been examined in the context of the technological elements in the series, by means of criticisms of technology, and as a method, through the semiotic method of Ferdinand de Saussure and the interpretation method of Roland Barthes. This study aims to answer the questions of "Are technologies and technological advancements included in the sample,

beneficial to society and humanity? What effects does it have on human actions? Overall, results obtained from the analysis indicated that, in correlation with technology and technological advances, individuals are being surrounded by surveillance mechanisms by social media accounts, their privacy being ignored and moreover, technology doing more harm to people than good while making them more alienated, isolated, exploited and targeted.

Anahtar Kelimeler

Keywords

Teknoloji Eleştirileri, Göstergibilimsel Analiz, Kara Ayna (Black Mirror), Sosyal Linç (Hated in the Nation)
Criticism of Technology, Semiotic Analysis, Black Mirror (Kara Ayna), Hated in the Nation (Sosyal Linç)

Geliş Tarihi / Received: 06.12.2021 Kabul Tarihi / Accepted: 14.06.2022

Akgül, B., & Şahin, M. (2022). Teknolojinin eleştirel değerlendirilmesi üzerine göstergibilimsel bir inceleme: Black mirror (kara ayna) dizisi hated in the nation (sosyal linç) bölümü örneği. *Yeni Medya*, 2022(12), 17-35. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1032235>

Giriş

Günümüzde teknoloji, hızından, etki alanlarından sürekli bahsettiğimiz ve hayatımızın her alanına entegre olmuş bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Heidegger (1977:3)'in "teknoloji, teknolojinin özü ile bir ve eşdeğer değildir" sözüyle anlattığı, Moles (2012:159)'un sistemsel olarak amaca yönelik eylemlerin kontrol edilebilme süreçlerini işleyen kurallar bütünü olarak tanımladığı, Anthony Giddens (2012:1074)'ın ise, bilginin maddi dünyayla bütünleşen üretime uygulanması ve insanın dünyaya ait işlevinde kullanılan tüm maddi araçların üretimine dayanması olarak tanımladığı teknoloji, birçok konu üzerinden eleştirilmiş, farklı kavramsal yaklaşımların ortaya atıldığı bir alan olarak da karşımıza çıkmaktadır. Birçok teorisyenin belli ayrımlar üzerinden incelediği bu kavram, başta Geleneksel-Eleştirel Yaklaşımlar, nedensellik ve toplumsal bağlam, nesnellik-öznel, iyimser-kötümser kavramları üzerinden incelenmiştir. Teknolojinin, bazı araştırmacılara göre faydanın yanında zararının da olabileceği düşünülmeyle birlikte, teknolojik aletlerin çeşitliliği ve teknolojik sistemlerin başkalaşması ile birlikte insan eylemlerinde ve toplumsal işleyişte değişiklikler görüldüğü düşünülmektedir.

Belli başlı kuramsal kitaplar ve çalışmalar üzerinden incelendiğinde teknolojinin, kitle iletişim araçlarının, teknoloji ve toplum ilişkisinin, Eleştirel Yaklaşımlar altında Frankfurt Okulu teorisyenleri üzerinden görece fazla eleştirildiği görülmektedir fakat kapsamlı bir literatür taraması ile birlikte teknolojinin farklı yönlerinin Geleneksel Yaklaşımlar teorisyenleri ve Aydınlanma teorisyenleri tarafından da eleştirildiği görülmektedir.

Çok yönlü bir kavram olan teknoloji, bu çalışmada modern toplum ve teknoloji eleştirisi yapan ve her bölümünde farklı bir konuyu işleyen Black Mirror dizisinin HatedInTheNation (Sosyal Linç) bölümü örnekleme, bölümde yer alan teknoloji öğeleri üzerinden eleştirel bir perspektif dahilinde ve yöntem olarak Ferdinand de Saussure'ün göstergebilimsel yöntemi ve Roland Barthes'ın anlamlandırma yöntemi ile incelenecektir. Çalışmada,

Örneklem içerisinde anlatılan teknolojiler ve teknolojik gelişmeler, topluma ve insanlığa faydalı mıdır? İnsan eylemleri üzerinde ne gibi etkiler yaratmaktadır? sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmanın varsayımları ise örneklem üzerinden şu şekildedir;

Varsayım 1: Teknoloji toplumsal bir fayda amacıyla kullanılmaya başlanmasına rağmen insanlar ve toplum üzerinde zararlı etkilere neden olmuştur.

Varsayım 2: Teknolojinin gelişmesi ile birlikte toplumsal şiddet, sosyal linç ve nefret söylemi yaygınlaşmıştır.

Varsayım 3: Teknoloji sermaye sahiplerinin ve sistemin insanları kontrol altında tutma ve gözetleme mekanizması olarak işlev göstermektedir.

Çalışmada seçilen örneklemin diğer bölümlerinde farklı konular işlendiği için diğer bölümler çalışma dışı tutulmuştur. Örneklem farklı konular ve kuramlar çerçevesinde de incelenebilir fakat çalışmanın görece uzun olabileceğinden dolayı konunun yalnızca eleştirel teknoloji ile sınırlandırılması uygun görülmüştür.

Çalışmada örneklem üzerinden insanlar ve toplumlar üzerinde teknolojinin etkilerinin yorumlanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda günümüz ile benzerlikler taşımasından dolayı genel bir anlam çıkartmak açısından da önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çalışmanın kuramsal bölümünde teknolojiye yönelik eleştiriler konusu anlatılacak olup, Eleştirel Kuram teorisyenleri, Geleneksel Kuram teorisyenleri ve diğer teorisyenlerin belli başlı teknoloji eleştirilerine yer verilecektir.

Örneklemin yeni medya üzerinden izlenebilen bir dizi bölümü olması nedeniyle sembolik çözümleme diline yatkın olduğu görülmüş ve çalışma için göstergebilimsel yöntem tercih edilmiştir. Analizde örneklem, Ferdinand de Saussure'ün göstergebilimsel yöntemine göre detaylandırılacak, bulunan göstergeler belirlenen kuramlar ışığında Roland Barthes'in anlamlandırma yöntemi ile analiz edilecektir. Analizde gösterge, gösteren, gösterilen ayrımına ek olarak düz anlam ve yan anlam değerlendirmeleri de yapılacaktır.

Teknoloji Tanımlaması ve Teknolojiye İlişkin Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşımlar

Antik Yunancaya dayanan kökeni ile zanaat anlamını taşıdığı bilinen *techné* kelimesi ve bilgi anlamında olan *logos* eklerinin birleşmesi ile meydana gelmiş olan teknoloji (Atabek, 2001: 17), sözlük anlamında, bir sanayi dalı ile alakalı tüm araç-gereçleri ve bunların kullanım biçimlerini içeren uygulama bilgisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir başka deyişle teknoloji, insanların çevre koşullarını değiştirmek ya da geliştirmek amacıyla üretmiş olduğu tüm araç ve gereçler ile birlikte bu araçlara ilişkin olan bilgisel bağlamdaki tüm veriler olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

Günümüzde teknoloji, faydalarından, hızından, etki alanlarından sürekli bahsettiğimiz ve hayatımızın her alanına entegre olmuş bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak bir araç veya makine üzerinden akla gelen teknoloji, kavramsal olarak çok çeşitli alanlara işlenmiş bir yapıya sahiptir. Hemen hemen tüm bilim dalları içerisinde varlığını gösteren teknoloji, farklı alanlarda, farklı tanımlamalar içerisinde yerini almaktadır. Bir alanda robotik bir kodlama olarak kendisini gösteren teknoloji, başka bir alanda makinenin vücut bulmuş hali ile karşımıza çıkabilmekte, bir çağ atlatacak kadar büyük bir buluş ile kendini gösteren teknolojik durum, başka bir alanda bir eğlence ve aktivite aracı olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Martin Heidegger'in metafizik ve varlık kavramları çerçevesinde değerlendirdiği teknoloji, bir ifşa etme, açığa çıkarma biçimi olarak değerlendirilmektedir. Teknolojiyi insan kullanımını üzerinden araçsal bir olgu olarak değerlendiren Heidegger'e göre, "teknoloji, teknolojinin özü ile bir ve eşdeğer değildir" (Heidegger, 1977:3-5).

Anthony Giddens'in (2012:1074), bilginin maddi dünyayla bütünleşen üretime uygulanması ve insanın dünyaya ait işlevinde kullanılan tüm maddi araçların üretimine dayanması olarak tanımladığı, Abraham Moles'un (2012:159) sistemsal olarak amaca yönelik eylemlerin kontrol edilebilir süreçlerini işleyen kurallar bütünü olarak tanımladığı teknoloji, birçok konu üzerinden eleştirilmiş, farklı kavramsal yaklaşımların ortaya atıldığı bir alan olarak da karşımıza çıkmaktadır. Birçok teorisyenin belli ayrımlar üzerinden incelediği bu kavram, başta Geleneksel-Eleştirel Yaklaşımlar, nedensellik ve toplumsal bağlam, nesnellik-öznel, iyimser-kötümser kavramları üzerinden incelenmiştir.

Öznel yaklaşım üzerine görüşlerini belirten teorisyenler için insanın bilgisi ilk sırada yer almakla birlikte, bilgi toplumu, emek ve kapitalizm ilişkisi üzerinde durulmuştur. Nesnel teorisyenler ise, teknolojik determinist bir yapıyı benimseyerek teknolojik aletlerin toplum üzerindeki etkileri üzerinde durmaktadırlar (Çakır, 2014: 85-86).

Teknolojinin toplum üzerindeki etkilerini inceleyen iyimser (optimist) yaklaşım teorisyenlerine göre, teknoloji her zaman insanlığa ve topluma fayda getiren bir alan olarak görülürken, kötümser (pesimist) yaklaşım teorisyenleri ise teknolojinin, ortaya çıkış nedeni fayda sağlamak amacıyla olmuş olsa da sonuç olarak insani değerlerin yok olmasına neden olduğunu savunmuşlardır.

Geleneksel Yaklaşımlar çatısı altında kendini göstermiş olan, iyimser (optimist) yaklaşımı destekleyen teknolojik determinizm (nedensellik) teorisyenlerine göre, toplumsal ve sosyal tüm değişimler teknolojik gelişmeler ile ilişkilendirilmiş ve toplumsal değişimlerin nedenleri teknolojiye odaklı olarak görülmüştür (Hauer, 2017: 1).

Mattelart'a göre, bu yaklaşım 19. yüzyılda yeni iletişim teknolojilerinin, özellikle trenin kullanılmaya başlanmasıyla kendini göstermiştir (Mattelart 1994'den akt. Erdoğan ve Alemdar, 2010: 142-143).

Bilimsel ve iktisadi anlamda teknoloji ve toplum alanındaki ilişkileri inceleyen ilk teknolojik determinist Thorstein Veblen olarak bilinmektedir (Hauer, 2017:1). Kitle iletişim araçları ve medya üzerine çalışmaları ile tanınmış olan Marshall McLuhan ve Harold A. Innis bilinen en önemli tekno-deterministler arasındadır.

Innis toplumsal hayatı, sürekli bir yarış halinde olan ve etkileşim içerisindeki tüm alanlara işlenen dinamik bir yapı olarak görmektedir. Innis'e göre teknoloji, ekonomik faaliyetlerin, sosyal işleyişin, dahası toplumsal yaşamın tüm alanlarının yol göstericisi konumundadır (Innis, 1950: 9).

McLuhan'a göre (1964: 32) teknoloji ise, hızlı bir süreç içinde yer almakta ve kendini gösteren her yeni iletişim aracı toplumsal bir etki sağlamak ve kültürel, sosyal bağlamda yeni bir şekillendirme ile toplumları karşı karşıya bırakmaktadır.

McLuhan'a göre (1966) insanlar teknolojinin etkilerini ilk aşamada anlayamamakta daha sonra etkilerini görebilmektedirler. Marshall McLuhan "kıyıya vurmadıkları sürece balıklar suyun farkında değildirler" diyerek bu durumu en kısa şekilde özetlemiştir. McLuhan'a göre, insanlar teknolojiyi ve teknolojik aletleri tamamen kendilerinin yönettiklerini düşünürler fakat teknoloji insanları ve toplumu etkisi altına alan ve tüm değişkenleri elinde bulunduran bir alan olmaktadır (Yaman, 2014).

Teknolojinin nedenselliği ve iyimserliği üzerine yapılan çalışmalara karşıt olarak eleştirel bağlamda teoriler de bulunmaktadır. Eleştirel bu teoriler, Geleneksel Yaklaşımların karşıtı olarak Eleştirel Yaklaşımlar başlığı altında yerini almaktadır.

Teknoloji Üzerine Eleştiriler

Birçok araştırmacıya göre, insanoğlunun bilgi ve teknolojisinin doğal düzen üzerindeki etkisi vasıtasıyla yaratılmış olan riskler ve tehlikeler mevcuttur. Bu kavrama üretilmiş risk denilmektedir (Giddens, 2012:1078). Üretilmiş riskler kavramı üzerinden düşündüğümüzde yeni teknolojilerin insanlar üzerindeki fiziksel etkilerinin yanı sıra psikolojik ve sosyolojik etkileri de bulunmaktadır. Bu etkiler hemen hemen tüm bilim dallarında araştırmaya konu olmuştur. Etkilerin olumlu yanlarından çok olumsuz ve zararlı etkileri üzerinde duran araştırmacılara göre, teknoloji gelecek için büyük bir risk oluşturmaktadır. Bu risk faktörleri ve olumsuz yönler üzerine teoriler üreten teorisyenler araştırıldığında, kuramsal kitaplar ve çalışmalar üzerinden teknolojinin, kitle iletişim araçlarının, teknolojik determinizm yaklaşımının, teknoloji ve toplum ilişkisinin, Eleştirel Yaklaşımlar altında Frankfurt Okulu teorisyenleri üzerinden görece fazla eleştirildiği görülmektedir fakat kapsamlı bir literatür taraması ile birlikte teknolojinin bazı yönlerinin Geleneksel Yaklaşımlar teorisyenleri ve Aydınlanma teorisyenleri tarafından da eleştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda, bu başlık altında Eleştirel Yaklaşımlar altında yer alan teorisyenlerin yanı sıra diğer yaklaşımları benimseyen teorisyenlerinde teknoloji eleştirilerine yer verilecektir.

Aydınlanmayı bilgiye ulaşabilmekteki en önemli yol olarak gören Aydınlanma Felsefesinin en önemli isimlerinden J.J. Rousseau, Aydınlanma savunucusu olmasına rağmen modern toplumsal yapıya ve teknolojiye yönelik ilk eleştiriye getiren isim olma özelliğini de taşımaktadır. Rousseau, modern toplumsal yapının eşitsizlikleri ortaya çıkarmadaki en büyük zemin olduğunu düşünürken bir diğer yandan teknolojinin toplum üzerindeki ahlaki ve etik değerleri olumsuz yönde etkilediğini de savunmaktadır (Dusek, 2006: 177).

Savunduğu Aydınlanma ile paradoksal olarak tamamen çelişen düşünceleri ile Rousseau, modernite içerisinde teknolojinin insanoğlunu tamamen bir tüketiciye dönüştürmüş olduğunu ve bununla birlikte ahlak ve erdemin yerinin ticaret ve paranın aldığını savunmuştur (Tunney, 2016: 57-66).

Sanayinin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan yeni teknolojiler ile toplumlar, başka bir boyuta evrilmiş ve değişmiştir. Değişen şehirleşme yapıları, sosyal ilişkiler, iş ve işgücü alanları, çevre koşulları, yaşam şekilleri yeni sorunları ortaya çıkarmış ve çözüm yolları aratmaya başlamıştır. Teknolojinin bu bağlamda fayda sağlayıp sağlamadığı tartışmalarının gölgesinde, yeni sorunlar ve geçici çözümlerle toplumsal yaşamın devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Nükleer fizikçi ve teknolog olan Alvin Weinberg (1978:3)'in "yara bandı toplumu" örneği üzerinden açıkladığı bu kavramda ortaya çıkan teknoloji temelli sorunlar, yine teknolojik bir yöntemle çözüme ulaştırılmaya çalışılmış ve kesin bir çözüm ortaya konulamadığı için sorunlar devleşerek daha büyük sorunları beraberinde getirmiştir.

Kitle iletişim alanındaki çalışmalar üzerinden bakıldığında eleştirel yaklaşımlar, geleneksel yaklaşımların tam tersi olarak geliştirilmiş, iletişimin endüstrileşmesi, kitle iletişim araçlarının toplumsal etkileri, uluslararası boyutları, kültürel bağlamdaki incelemeler ve iletişim sosyolojisi üzerine çalışmalar yapmıştır (Slack ve Alor, 1983:208'den akt. Yaylagül, 2006: 81).

Eleştirel Yaklaşımların temsilcisi olarak kabul edilen Frankfurt Okulu, iletişim çalışmalarını, teknoloji ve modernizm bağlamında incelemiştir. İnceleyen teorisyenlerin başında Horkheimer, Adorno, Marcuse, gibi teorisyenler gelmektedir (Slater, 1998: 9).

Teknolojinin insanları pasif bir etkiye büründürerek etkisi altına aldığını ve pasifize olmuş bir toplumda sistem, bürokrasi ve sermaye sahipleri tarafından kolaylıkla yönetilebilen bir kitle haline getirdiği görüşünü savunan Frankfurt Okulu temsilcilerine göre ise, toplumun kültür endüstrisi içerisinde devletin ve bürokrasinin tahakkümü altında tek boyutlaşmış bir kitle oluşturduğu görüşü hüküm sürmektedir (Kellner ve Best, 1998: 262-263'den akt. Timisi, 2003: 56).

"Teknolojik toplum, teknik kuruluş ve teknik kavramlar içinde işlemekte olan bir egemenlik sistemidir" açıklamasıyla tek boyutluluk, teknolojik rasyonalite ve teknokrasi kavramları üzerine detaylı araştırmalar yapmış olan Herbert Marcuse (1968: 21)'a göre teknoloji, toplumu kontrol etme yolunda en etkili biçimdir. "Toplumsal baskı ve denetlemenin yeni biçiminin teknolojik" olduğunu savunan Marcuse (1968: 37-48), bilimin ve teknolojinin insan davranışlarını yönlendiren, baskılayan ve değiştiren baskıcı bir yapıya sahip olduğunu, bu süreç içerisinde insanın kendine ve topluma yabancılaşmış bir hale büründüğünü ve dahası tek boyutlu bir toplum yaratıldığını öne sürmektedir. Kitleleşmiş, düşünmekten ve eleştirmekten yoksun bırakılmış, sürü psikolojisi ile hareket eden bir toplumun ortaya çıktığını savunan Marcuse (1968:30-41), teknolojinin toplumu tek tip düşünceye ve standartlaşmış düşünme yapısına ittiğini söylemektedir.

Frankfurt Okulu teorisyenlerinden olan Adorno ve Horkheimer ise, teknoloji kavramını "kültür endüstrisi" kavramı üzerinden değerlendirmiştir. Onlara göre teknolojik araçlar, insanları

kullanmakta ve onları kendi içlerinde eritmektedir. Kültür endüstrisi kavramına göre, teknoloji, bireyleri belli kalıplara sokarak aynılaştırmakta ve standartlaşmalarına neden olmaktadır (Adorno ve Horkheimer, 2014: 164).

Ellul(1964: 15-16), “*Teknoloji Toplumu*” kitabında, teknolojinin yaşamdaki tüm alanları dönüştürdüğünü ve teknolojinin sosyal, kültürel, dini her alanı ele geçiren bir zehir yarattığını savunmaktadır. Bir başka teknoloji eleştirmeni olan NeilPostman’a göre, teknolojik araçlar aslen bir amaca hizmet maksadıyla ortaya çıkmış olmasına rağmen zaman içinde amacının dışında kullanılmaya başlanmıştır. İnsanların kendi elleri ile üretmiş oldukları teknik aletler kendi üretimlerinin ve kendi kontrollerinin ötesine geçmektedir. Postman bu durumu “*Frankenstein Sendromu*”olarak tanımlamaktadır(Postman, 1994:21).

Feenberg (2002) ise, teknolojinin hakimiyetinin bazı güçlerin elinde bulundurulmasının toplumsal bir tehlike ile sonuçlanacağını, insanları toplumdan soyutlayan bu yapının hayata geçmesi ile birlikte şeyleşme ile kaplanmış bir alanın yaratılmış olacağını savunmaktadır.

Aynı zamanda teknolojik aletlerin insanların gözetlenmesi ve denetlenmesinde kullanılması, kişisel mahremiyetin yok sayılması ve kameralar, kayıtlarla çevrilmiş bir hapishanenin yaratılmış olduğunu savunan teorisyenler, insanların kendi rızaları ile birçok teknolojik duruma onay vermelerinin olumsuz sonuçlar ortaya çıkardığını savunmaktadırlar. Lyon (2003:1-19), teknolojik aletlerin insanların yaşantılarında sağladığı kolaylık, hız ve konforun insanların kendi istekleri ile kendi gözetimlerine onay vermiş olduklarını söylemektedir. Hayatın birçok alanında ortaya çıkan bu kurallar bütünü, teknolojinin mahremiyeti yok etmesi, gözetim olgusu ile beraber toplumsal bir risk oluşturmaktadır. Bentham’ın kavramsallaştırdığı, Foucault’un üzerine detaylı çalışmalar yaptığı “*Panoptik Gözetim*” kavramının (Mattelart ve Mattelart, 1998:78), günümüzde de adeta hayata geçmiş olduğu birçok teorisyen tarafından düşünülmektedir.Foucault, panoptik gözetimi hapishane örneği ile betimlemektedir. Foucault’un daire şeklinde bir alan, ortada duran bir kule, bölünmüş hücreler ve hücrelerdeki insanlar, yansıtılan ışık sayesinde kulede yer alan gözetmenin tüm hücreleri kontrol altında tutması üzerinden açıkladığı bu yapıda insanlar şeffaf bir alan içerisinde olduğu için sürekli olarak gözetime maruz kalmaktadırlar. Kule üzerinde olan gözetmen ise herkesi gören fakatkimse tarafından görülemeyen bir konumdadır (Foucault, 1992:251).Bu bağlamda sosyal medya hesapları ile fotoğrafları, kişisel bilgileri, aileleri, hobileri, konumları gibi paylaştıkları içerikleri ile insanlar şeffaf bir alan içerisinde yer almaktadır. Bireyler gerek sistem gerekse internet sağlayıcısı ve diğer kuruluşlar tarafından sürekli bir gözetime tabii tutulmaktadır. Eagleton, Harvey, Hobsbawn, Jameson, Therborn ve Zizek gibi yeni dönem eleştirel teorisyenler, internette yer alan gözetimin, fenomenlik kavramı ile bütünleşmesi, sosyal medya kullanımı ile ikincil bir gözetleme sürecine geçildiğini savunmaktadırlar (Çakır, 2014: 108).

GillesDeleuze, Foucault’dan esinlenerek “*kontrol toplumu teorisini*” geliştirmiştir. Bu kurama göre, bireyler bulunulan ortama uyum sağlayarak ve kendilerini hazırlayarak mutlak duruma boyun eğler. Bununla birlikte bireyler kendilerini ve bedenlerini gönüllü bir şekilde bir tahakküm ve ceza olmadan hizmet etmeye hazır hale getirmektedirler(Behrens,2011:99).

Genel anlamda Geleneksel Yaklaşımlar çatısı altında gösterilen ve teknoloji yanlısı ve teknoloji savunucusu olarak düşünülen Marshall McLuhan’ın 1950 yılların başında çok kısa bir zaman dilimi içinde teknolojik gelişmelerin dünyayı iyi yönde değiştireceği görüşü, on yıl içinde teknoloji ile sarılmış dünyanın bir kayıp olacağı görüşüne yerini bırakmıştır. Aynı zamanda “*girdap metaforu*” ile teknolojinin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlardan çıkılabilmeyen yalnızca iyi incelemeye onları anlamaktan geçtiğini savunan McLuhan, sanılanın aksine teknoloji savunması değil bir teknoloji eleştirisi yapmıştır (Atalay, 2018:30). Dijital çağın kâhini olarak

betimlenen McLuhan internetin olmadığı 1960'lı yıllarda dünyanın küresel bir köye dönüşeceği tezini ortaya atmış ve zamanın, mekanının öneminin yok olduğu global köyde her şeyin aynı anda gerçekleştiği bir ortamdan bahsetmiştir. Günümüz yeni medya, sosyal medya ve internet dünyasının bir öngörüsünü yapmış olan McLuhan, söz konusu gelecek olan aracın televizyonu da kapsayacak çok yönlü bir araç olacağını da vurgulamıştır. Bu düşüncelerini aktarırken bugünün yeni medyasının gözetim ve mahremiyet sorununun olabileceğinden de bahsetmiştir. McLuhan bu durumu mahremiyet ihtiyacı ve başkalarının bilme ve öğrenme ihtiyacı ikilemi olarak tanımlamıştır. McLuhan'ın "eski hataların silinemediği büyük dedikodu sütunu" betimlemesi ise günümüzde Google, Facebook, Instagram ve benzeri siteleri akıllara getirmektedir (Atalay, 2018: 32-35).

Henry Jenkins yeni iletişim alanları olan sosyal medya ortamlarını, aktif kullanıcı odaklı süreçlerinden dolayı katılımcı kültür üzerinden değerlendirmektedir. Aynı zamanda Jenkins yeni iletişim ortamında kullanılan araçları tek bir teknolojik araç üzerinden birçok işleve sahip araç modelini anlatan yakınsama konusu üzerinden de değerlendirmiştir (Jenkins, 2006:14-15). Yakınsama ve katılımcı kültür konularını aynı alan üzerinde bakıldığında günümüz dünyasında tüm mesaj süreçlerini kendi hazırlayan, görsellerini kendi üreten aktif bir katılımcı ile yakınsama konusu bağlamında tek bir akıllı telefon ile aynı anda sosyal medya hesaplarına bağlanabilen, çektiği görselleri programlar ile düzenleyen, değiştiren ve daha sonra aynı araç ile sosyal medya hesaplarından paylaşan bir kitle akıllara gelmektedir. İnsanlar açısından kendi içeriklerini özgürce üretmek, görsellerdeki ve içeriklerdeki değişiklikleri istedikleri gibi yapmak ve istedikleri zaman diliminde paylaşımlarını yapabilmeleri fikri sosyal medyanın özgür yanı olarak değerlendirilmektedir. Christian Fuchs ise, kullanıcıların sosyal medya üzerinde içerik oluşturmada özgür oldukları fikrini kabul etmekle birlikte tam bir katılım süreci olduğuna karşı çıkmaktadır. Fuchs, kullanıcıları içerik ürettiklerini fakat kullandıkları sosyal medya platformlarının ekonomik hiçbir alanına dahil olamadıklarını belirtmektedir. Sosyal medya platformlarının kullanıcılara içerik üretmelerinde bir ücret ödemedikleri gibi emekleri sömüren kapitalist bir tahakküm sistemi ile dijital emek sömürsü ile çevrelendiklerini savunmaktadır. Sosyal medya alanlarında kullanıcılar tarafından üretilmiş olan içeriklerin, kişilerin izni olmadan alınarak, kapitalist sermayedar şirketler tarafından reklam amaçlı olarak ve metalaştırılarak satıldığını savunan Fuchs, sosyal medya ortamlarının gizliliği yok etmesini ve mahremiyeti yok saymasını da eleştirmektedir (Fuchs, 2014).

Jenkins'in yakınsama teorisi ile tek bir araç ile birçok aracı bir arada kullanabilme kavramı ile telefonlar hem sosyal medya ağlarına bağlanmayı sağlayan hem iletişim kurmayı sağlayan hem de görsellerin ve içeriklerin programlar yoluyla değiştirilmesini sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. İçeriklerin programlarla manipüle edilerek değiştirilmesi ve sosyal medya hesaplarından paylaşılması ve bu paylaşımları gerçek zanneden kişiler tarafından kişilerin linçlenmesi ve hedef gösterilmesine yol açmaktadır.

Yeni medyanın ortaya çıkması ile birlikte sosyal medya gelmiş geçmiş tüm alışkanlıkları değiştirmiş, toplumsal olarak iyive kötü kavramlarının tanımlamalarını da başka boyuta taşımıştır. Sosyal medyanın insanlara sağladığı faydanın ötesinde, yeni suç alanlarına ortam hazırlayan bir alan olduğu fikri ortaya çıkmaktadır. Kişilerin kendi elleriyle içerik üretmeleri, kişilerin paylaşımlarının kötüye kullanılmasına neden olabilmektedir. Son dönemde siber zorbalık olarak kendini gösteren suçlar, kitle iletişim araçları vasıtasıyla bir kişi ya da birden fazla kişiye yönelik kasti olarak gerçekleştirilen düşmanlık, korkutma, taciz, sindirme ve tehdit durumlarından oluşmaktadır. Kişiye yönelik karalama şeklinde yazıların yazılması, görüntülerinin rızası dışında yayılması, tehdit, taciz ve şiddet içerikli mesajlar göndermek, kişisel bilgilerinin yayılması ve kişi adına sahte hesap açma gibi şekillerde kendini göstermektedir (Sayın, 2015).

Yeni teknolojinin kulvarlarından olan sosyal medya hesapları ve internet dünyası, insanların düşünmekten yoksun bir şekilde topluluk üzerinden hareket ettiği bir alan haline dönüşebilmektedir. Bu alanda bireylerin ya da grupların toplumdan soyutlanarak, ötekileştirilmesi ile birlikte toplumun belirli alanlarından yoksun bırakılması durumu ile ortaya çıkan “*toplumsal dışlanma (social exclusion)*” durumunun (Giddens, 2012: 1075), boyut değiştirerek günümüzde, nefret söylemine maruz bırakılma, tehdit edilme, hedef gösterilme, cinayete azmettirme boyutlarına kadar ulaşabildiği görülmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Göstergebilimsel Analiz

Türkçe’de göstergebilim olarak tanımlanan semiyotik kelimesi, gösterge anlamına gelen Yunanca “*semeion*” kelimesi ile kuram ve söz anlamına gelen “*logos*” ekinin bir araya gelmesinden oluşmuştur (Rifat, 2009: 27). Yunanca “*semeion*” kelimesinden türemiş ve Fransızca ’da “*Sémiologie*” olarak kendini gösteren göstergebilim dalı, uyarılar, işaretler, jestler, oyunlar, filmler, sayılar, rakamlar, renkler, kodlar, eserler ve daha birçok unsuru içinde barındırmaktadır (Saussure 1998: 46).

Cevizci(1999:766) göstergebilimi, göstergeleri ve gösterge sistemlerini konu alan, bu sistemlerin kuruluşundaki ve oluşumundaki etkilerini inceleyen, gösterge sistemlerinin yapısal durumunu inceleyen, her türlü işaret sistemini inceleyen bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Göstergebilim denildiğinde iki önemli isim ön sırada yer almaktadır. Bu isimlerin ilki Ferdinand de Saussure, diğeri Charles Sanders Peirce olarak bilinmektedir (Fiske, 2003:63). Bu iki teorisyenin ardından başka teorisyenler de bu alan üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Örneğin Roland Barthes, gösterge ile sosyolojik bağlamda ideolojik çözümlenmeleri ile tanınmaktadır. *Mythologies*[Mitolojiler] isimli eserinde, Fransız popüler kültürünün masum görünen boyutlarını ideolojik çözümlenmeler üzerinden incelemiş ve göstergebilimsel olarak analiz etmiştir. Barthes göstergebilimi, modern söylenceler olarak isimlendirdiği mitleri geliştirmek amacıyla incelemiştir (Cevizci, 1999: 767).

Ferdinand de Saussure ve Göstergebilim

1857-1913 yılları arasında yaşamış olan Ferdinand de Saussure, İsviçreli bir dilbilimcidir. Saussure’e göre dil, “toplumsal bir kurum” özelliği taşımaktadır. Sözü ise, bireysel bir davranış olarak tanımlamaktadır. Örgütlenmiş olan göstergeler sistemi olarak da adlandırdığı dil ve bu dilin ortaya çıkardığı anlamları inceleyen kurallar bütünü üzerine araştırmalar yapmıştır (Mattelart ve Mattelart, 1998:69).

Saussure’un anlam üçlemesi olarak bilinen üç temel gösterge kuralı vardır. Bunlar, gösterge, gösterilen ve gösteren şeklindedir. Saussure göstergelerin birbirleri ile olan ilişkileri üzerine de araştırmalar yapmıştır (Fiske, 2003: 67). Aynı zamanda vermiş olduğu derslerde sözcüğün anlamının tanımlanması noktasında ortaya çıkabilecek olan tüm sorunları değerlendirmiş ve çalışmalar yapmıştır (Gelişim Hachette, 1993: 217). Saussure’un dilbilim teorileri ve ortaya attığı göstergebilimsel ilkeler daha sonra birçok teorisyen tarafından geliştirilmiş ve detaylandırılmıştır.

Roland Barthes ve Göstergebilim

1915-1980 yılları arasında yaşamış olan Fransız yazar olan Barthes, Fransız kültürünün bir eleştirmeni olarak da bilinmektedir. Dil ve toplumsal ve kültürel ilişkiler üzerine çalışmalar yapan

Barthes'a göre dil, edebiyatın bir nesnesi konumunda hiçbir zaman masum ve tarafsız olmayan bir iletişim alanıdır. Saussure'un gösterge teorisi bağlamında incelediği dili, toplumsal ve kültürel yaşamı anlamının temeli olarak görmektedir. (Cevizci, 1999:102). Barthes'in medya içeriklerinin analizleri açısından önem taşıyan en önemli iki özelliği, gösteren-gösterilen ve düzanlam-yananlam maddeleridir (Mattelart ve Mattelart, 1998: 69-70). Gösterge anlamlandırmasında iki temel özellik üzerinde duran (Barthes, 2005: 50), düzanlam ve yananlam olarak ayrıştırdığı bu özelliklerde ilki, akla gelen ilk anlamı ifade ederken, yananlam ise, kişinin belirli bir kültürel birikimi ile yorumlamış olduğu gerçek anlamın altında yatan anlamları ifade etmektedir. Düzanlam, filmde, gösteride, reklamda ya da tiyatro oyununda ilk gösterilen durumdur. Burada altında yatan diğer anlamlar düşünülmez, gösterilmeye çalışılan anlamı üzerinden değerlendirme yapılır. Yananlamda ise, düz anlamda ifade edilen anlam da düşünülerek altında yatan diğer anlam ya da anlamlar ifade edilmektedir. Yananlam belli bir kültürel birikim ile yorumlama üzerinden gerçekleşmektedir.

Black Mirror (Kara Ayna) dizisi, Hated In The Nation (Sosyal Linç) bölümü hakkında

Birleşik Krallık ile başlayan gösterimini kısa süre içerisinde dünyanın birçok ülkesine taşıyan Black Mirror dizisi, genel olarak teknoloji, modern toplum yaşamı ve bunların insanlar üzerindeki etkilerini distopik bir şekilde aktaran, farklı bölümlerden oluşan bir dizi serisidir. Türkçesi Kara Ayna olarak çevrilen Black Mirror dizisi, her bölümünde farklı bir konu üzerinde durmuştur, bu nedenle dizi bölümlerinin arasında bir devam söz konusu değildir. Dizinin bu çalışma için seçilmiş örnekleme olan HatedInTheNation, Türkiye'deki ismi ile Sosyal Linç bölümü, sosyal medya ve yeni teknolojiyi içeren konuyla çalışma için analize uygun bulunmuştur. Çalışmada dizinin diğer bölümlerinde farklı konular işlendiği için diğer bölümler çalışma dışı tutulmuştur. Örnekleme farklı konular ve kuramlar çerçevesinde de incelenebilir fakat çalışmanın görece uzun olabileceğinden dolayı konunun yalnızca eleştirel teknoloji ile sınırlandırılması uygun görülmüştür. 2016 yılında gösterime giren bölümün yapımcılığını ve senaristliğini Charlie Brooker üstlenmektedir. 3.sezonda 6. bölüm olarak yayınlanan Sosyal Linç bölümüne Netflix film platformundan ulaşılmıştır.

HatedInTheNation (Sosyal Linç) Bölümü Künyesi

Yayın Tarihi	-	21 Ekim 2016 (Birleşik Krallık)
Çekim Yerleri	-	Tejeda, Kanarya Adaları, İspanya
Yönetmen	-	James Hawes
Senaryo ve Yapımcı	-	Charlie Brooker
Süre	-	90 Dakika
<i>Oyuncular</i>		
KellyMacdonald	-	Karin Parke
FayeMarsay	-	Blue Colson
Elizabeth Berrington	-	Jo Powers
Charles Babalola	-	Tusk

Ben Miles	-	TomPickering
Benedict Wong	-	ShaunLi
JonasKarlsson	-	RasmusSjolberg
Joe Armstrong	-	NickShelton

Kaynak: (IMDB, 2016).

HatedInTheNation (Sosyal Linç) Bölüm Özeti

Londra emniyetinde müfettişlik yapan Karin Parke engelli haklarını savunan bir kişi hakkında bir köşe yazısı yazmış olan gazeteci Jo Powers'ın şüpheli ölümünü araştırmakla görevlendirilmiştir. Stajyer yardımcısı Blue Colson ile birlikte olayı araştırmaktadır. Ölen gazetecinin eşi gazetecinin bir şişe ile kendi boğazını kestiğini iddia etmektedir. Dedektifler sosyal medya üzerinden gazeteciye nefret söyleminde bulunan ve evine üzerinde hakaret içeren bir yazı yer alan pastayı gönderen öğretmenle görüşürler. Öğretmen gazetecinin öldürülmesiyle ilgisi olmadığını tamamen sosyal medya için bir durum olduğundan bahseder. Dedektifler sosyal medya üzerinden "#DeathTo @JoPowersWriter" hashtagini atan kişileri incelemeye alır. İlerleyen günlerde kendi hayranlarından birine hakaret eden ve aynı şekilde sosyal medya üzerinden insanların saldırına uğrayan rap şarkıcısı Tusk ölür. Tusk'ınMR'ı çekilirken beynine giren bir drone arı bulunur. Bu arılar ADI (AutonomousDronelInsect) ismi verilen ve Granular tarafından tasarlanan ve hükümetin eliyle soyu tükenmek üzere olan arıların yerine geçmesi için görevlendirilendrone arılardandır. Soruşturma sonucunda ölen gazetecinin de beyninde bir arı bulunur. Bu arılar beynin merkezine girerek, kişinin kriz geçirmesine ve ağrıdan dolayı kendisini öldürmesine yol açmaktadır. Dedektifler Granular şirketinde sorumlu RasmusSjolberg ile görüşürler. Tüm olayların sosyal medya üzerinden başlatılan #DeathTohashtaginin ardından en çok oy alan kişiye yönlendirilen drone arı tarafından öldürülmesi ile sonuçlandığı belirlenir. Dedektifler en üstte yer alan ölüm etiketine sahip kişinin bir savaş anıtı ile uygunsuz fotoğraf paylaşmış olan ClaraMeades olduğunu görürler ve onu korumak için güvenli bir eve götürürler. Granular'da tüm arıların kontrolünün tutulması istenir fakat sistem hacklenir ve tüm arılar kontrolden çıkar. Eve giren arılar tarafından Clara öldürülür. Coulson ADI arılarının bir çeşit yüz tanıma yöntemi ile kişiye ulaştıklarını anlıyor. Dedektifler araştırmalar sonucunda Scholes isimli yazılımcının tüm olayları başlattığını öğrenir. Scholes'in yazdığı bildirisi ve hackleme için kullandığı aletler baskın sonucunda bulunur. Scholes'in sistemi ile durdurulamayan ADI sistemi ile 387.036 kişinin öldürülmesi tetiklenir.

Analiz

Bölüm incelenmesinde, teknolojik bağlamda iki önemli konu göz önüne gelmektedir. Bunlardan ilki teknolojik bir yenilik olarak gösterilen,doğa dengesinin devam edebilmesi açısından üretilmiş olan ve hükümet tarafından desteklenen drone arı projesi (ADI) bir diğeri ise, sosyal medyadaki ölüm hashtaglerinin yarattığı sonuçlar olarak görülmektedir. Bu iki ana tema üzerinden analiz, Ferdinand de Saussure'ungöstergebilimsel anlayışı ve RolandBarthes'ingöstergebilimsel anlamlandırma yöntemi üzerinden analiz edilmiştir. Saussure'un anlayışı ile gösteren, gösterilen ve gösterge ayrımı ve buna ek olarak Barthes'indüzanlam ve yananlam öğelerine göre analiz gerçekleştirilmiştir.

Robot Arılar - ADI (AutonomousDroneInsect)

Bölümün ilk göstergesi teknolojik bir nesne olarak görünmektedir. Bu göstergenin gösterenini ise arıların neslinin tükenmesi üzerine, bal üretiminin devamının sağlanması ve doğanın dengesinin bozulma tehlikesinin çözümü amacıyla kurumsal bir şirkete hükümet tarafından tasarlatılan robot arılar ADI (AutonomousDroneInsect) oluşturmaktadır. Gösterileni ise düzenlamda, gerçek arıların yaptıkları tüm işlevleri yerine getirebildikleri (örneğin bal üretimi) ve doğanın sirkülasyonuna katkı sağladıkları insanlara ve topluma empoze edilmektedir. İlk yananlamında ise, bu arıların bilgisayar destekli bir şirket tarafından, bir programla yönetiliyor olması, amacının dışında kullanılabileceği riskini düşündürmektedir. Bir yazılım ve program sistemi ile yönetiliyor olmaları hacklenme risklerini de beraberinde getirmektedir. Dizinin bu bölümünde hacklenmiş olan robot arı projesinin ortaya çıkardığı zararlara değinilmiştir. Düzenlamda, Granular tarafından üretilmiş olan drone arıların hacklenen kişi tarafından yönetiliyor olması ve hedef gösterilmiş bir kişinin ölümüne sebep olması durumu yananlamda, teknolojinin artık kontrolden çıkmış bir olgu olduğunu göstermektedir. Bu durum Postman'ın "Frankenstein Sendromu Kuramı" ile açıklanabilmektedir. Bu teoriye göre, aslen bir amaca hizmet etmek maksadıyla yani soyu tükenmiş arıların yerine geçirilerek, doğanın işlevinin devam ettirilmesi amacıyla ortaya çıkarılmış robot arılar, yönetimi özel bir şirket olan Granular tarafından üretilmiş fakat hacklenen yazılımı ile kontrolden çıkmış ve insanların öldürülmesi için kullanılmış bir araca dönüşmüştür. Burada kendi eliyle ürettikleri ADI teknolojisi Granular'ın kontrolünden çıkmış ve adeta bir katliama neden olmuştur.

Tablo 1: HatedInTheNation dizi bölümü gösterge tablosu 1

Gösterge	Gösteren	Gösterilen	
	Düzenlam	Yananlam	
Teknolojik Nesne	Robot Arılar - ADI (AutonomousDroneInsect)	-Doğanın işlevinin devam etmesi -Bal üretiminin sağlanması.	-Sistemin kontrolü elinde tutması -Teknolojinin amacının dışında kullanılması. -Teknolojinin kontrolden çıkması -Frankenstein Sendromu -Teknolojinin faydasının zarara dönmesi -Gözetim -Teknolojinin insanı pasifleştirilmesi

Başka bir yananlamda, toplumda yaşayan herkes ADI teknolojinin doğa döngüsüne katkı sağlamak ve bal üretimi gerçekleştirmek için tasarlandığını düşünmektedir. Arıların yüz tanıma sistemine sahip olduğu bilgisi kimse tarafından bilinmemektedir. Polis soruşturması ile ortaya çıkan arıların yazılımının yüz tanıma sistemi ile donatılmış olması durumu, sistem eliyle kullanımı sermaye sahiplerinin elinde bulundurulmuş bir gözetim ve denetim mekanizması olarak da okunabilmektedir. Dizide yer alan bu diyalog bunu açıkça göstermektedir;

Ulusal güvenlik için Ulusal Suç Ajansı (NationalCrimeAgency) gibi güvenlik ile ilgili birimlerin toplumu gözetim amacıyla kullanılabilmesi adına İngiliz Hükümeti ADI Projesi'ne izin verdi(Blackmirrorwiki, 2016).

Burada ortaya çıkan sonuç, sistemin kapitalist sermaye sahipleri aracılığı ile kişileri bilgileri dışında sürekli olarak izleyebilmesi ve kişisel mahremiyetin yok edilmiş olması gerçekliğini de

göstermektedir. Bu bağlamda, teknolojinin toplumu kontrol etmek için en etkili biçim olduğu görüşünü savunan Marcuse (1968:21)'un, "teknolojik gerçek, kişisel alanı istila etmiş ve parçalamıştır"(1968:38) düşüncesini onaylayan özellikler taşıdığı gözlenmektedir.

Diğer biryananlam, Feenberg'in teknolojik unsurların yalnızca belli bir yapının elinde bulundurulmasının tehlikeli sonuçlara varacağı teorisi üzerinden okunabilmektedir. Robot arıların yazılımın özel sermayedar şirkete verilmiş olması ve tüm yetkinin devlet ve sermaye sahibinin elinde kontrolsüz bir şekilde yönetiliyor olmasının, yazılımın hacklenerek kötü amaçlı kişilerin eline geçmesine neden olduğunu ve ölümlere yol açtığını gözler önüne sermektedir. Başka bir açıdan drone arıların kişilerin beyinlerine girerek ölümlerine yol açması ile sonlanan durumdan yola çıkarak ilk başta bal üretimi gerçekleştirecek kadar masum olan bu arıların bir katile dönüştürülmesi, teknolojinin kontrolden çıkmış düzeneği içerisinde daha büyük bir kaos ortamı yaratmıştır. Bu durum Weinber'in "yara bandı toplumu teorisi" üzerinden okunduğunda, soyu tükenmiş olan arıların bal üretme işlevlerinin devam etmesi amacıyla tasarlanmış robot arıların sorun çözmesinin aksine büyük bir dehşet ortamı yaratması benzer özellikler taşımaktadır. Sorunlar yine teknolojik olan bir yöntemle çözüme ulaştırılmaya çalışılmış fakat daha büyük bir sorun ile karşı karşıya kalındığı gözlenmiştir. Genel olarak, sosyal medya üzerinden #Deathtohashtagi atılan kişilerin öldürülmesi amacıyla kullanılan arılar yüzünden ülke, bir dehşet arenasına dönüşmüş, insanlar can güvenliğini yitirmiş ve birçoğu hayatını kaybetmiştir. Bu bağlamda sosyal medya üzerinden ölüm hashtagi atan kişilerin dahi öldürülmesi, teknolojinin kaplamış olduğu etki alanında insanın pasif olduğunu gözler önüne sermektedir. Teknolojinin yarattığı sonuçlar karşısında çaresiz olan bireyler, ilk önce kontrollerinin kendi ellerinde olduğunu düşündükleri sosyal medyada, kendileri de hedef gösterilmiş, linçlenmiş ve öldürülmüşlerdir. Başkalarını karalamak, eğlenmek ya da alay etmek için kullandıkları sosyal medyanın, başka bir teknolojik öge ile birleşerek kendi sonlarını da hazırladığı görülmüştür. Teknolojinin bireyi kullanarak kendi içerisinde adeta eritmiş olduğu gözlenen bu örnek ile birlikte teknoloji, insanı devre dışı bırakmış ve insanların insani değerleri yok edilerek şeyleştirildikleri gözlenmiştir.

Sosyal Medya (Twitterbenzeri bir sosyal ağ)

Bölümün göstergesi bir sosyal medya ağıdır, göstereni ise Twitter benzeri bir yapıya sahip sosyal medya hesabı olarak görülmektedir. Garrett Scholes isimli eski bir yazılımcının ev arkadaşının bir kişinin tacizine uğraması ve sosyal medyada ifşa edilmesi üzerine intihara kalkışması nedeniyle karar alarak sosyal medya hesapları üzerinden "game of consequences" isimli ölüm oyununu başlatması gösterilmektedir.

Sonuç Oyunu: 1: Bir hedef seçin, 2: #deathto etiketi ile adını ve fotoğrafını yayınlayın, 3: En popüler hedef 17.00'den sonra elenecektir, 4: Oyun gece yarısı sıfırlanır (Villains.com, 2016).

Tablo 2: HatedInTheNation dizi bölümü gösterge tablosu 2

Gösterge	Gösteren	Gösterilen	
	Düzanlam	Yananlam	
Sosyal Medya	Twitter benzeri bir sosyal ağ.	-İnsanların düşüncelerini paylaşması ve karalama kampanyalarına dahil olmaları gösterilmektedir. -#DeathTohashtagi ile kişilerin hedef gösterilmesi -Sosyal Linç -Nefret Söylemi -Ötekileştirme	-Yalnızlaştırma -Yabancılaştırma -Nefrete teşvik -Teknolojinin faydadan çok zarar getirmesi -Teknolojinin kontrolden çıkması -Toplumsal nefret -Siber zorbalık -Teknolojinin insanı pasifleştirmesi

Düzanlamda, kimilerinin eğlence amaçlı, kimilerinin nefret amaçlı kimilerinin ise merak amaçlı girdikleri bu sosyal medya oyunu ile insanlara başlatılan karalama kampanyaları ve toplumsal linç maruz bırakılmaları gösterilmektedir. Yananlamda, bir kişiye ya da bir gruba kasti olarak yapılmış olan karalama, tehdit, düşmanlık gibi konuları içeren siber zorbalık gösterilmektedir. Siber zorbalık içerisinde yer alan, toplumsal linç, bu bölümde insanların yalnızca linçlenmesi, karalanması ve dışlanması ile sınırlı kalmayıp ölümlerine yol açmıştır. Düzanlamda bir kişinin başlattığı bir sosyal medya oyununa dahil olan insanların bir kişiye karşı böylesine bir nefret içerisinde olması, sosyal medyada başlatılan bu nefretin sosyal yaşantısında da devam ettirilmesi, soyutlanması ve ötekileştirilmesidir. Yananlamda, Giddens'in "*toplumsal dışlanma teorisi*" ile örtüşmekte, kişinin kendine ve topluma yabancılaşmasına neden olmaktadır.

Bölümde ölüm oyununda ilk sırada yer alan kişiler drone arılar tarafından öldürülürken, en son oyunda ise ölüm oyununa katılan herkes öldürülmüştür. İnsanların tanımadıkları bir kişiye karşı başlattıkları nefret zincirinin ölüme neden olması, 387.036 kişinin ölümü ile sonuçlanan bir durum haline gelmiştir. Yananlamda, teknolojinin kişilerin elinde keyfi kullanımının zararlarını gösterirken, bugün bir kişiye nefret söyleminde bulunan kişinin yarın ölüm listesinde yer alması durumu ise, teknolojinin ve teknolojiyi elinde bulunduran erkeklerin bireyleri, amaçlarının uğruna kullanarak, yok edebilecekleri gerçeğini göstermektedir.

Ölüm oyununa başlayarak kişileri etiketleyen kitle, teknolojiyi kendilerinin yönettiklerini sanarak tanımadıkları kişiler için karalama kampanyaları başlatmış fakat daha sonra bu etiketler ile kendi sonlarını da hazırlamışlardır. İnsanın teknoloji karşısında yaşadığı bu acizliğin, McLuhan'ın "*balıklar kıyıya vurmadıkları sürece suyun farkında değildirler*" teorisi ile benzer özellikler taşıdığı görülmektedir.

Bölümde etiketlenen kişilerin yine sosyal medya hesaplarında paylaştıkları fotoğraflar üzerinden eleştirildikleri ve ötekileştirildikleri görülmektedir. Örneğin bölümdeki Clarasavaş anıtıyla çekindiği uygunsuz fotoğrafı nedeniyle linç maruz kalmaktadır. Bu bağlamda yananlamda, insanların kendi rızaları ile birçok teknolojik duruma onay vermelerinin olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmasını göstermektedir. Lyon'un "*gözetim teorileri*" ve Deleuze'un "*kontrol toplumu teorisi*" üzerinden okunabilen bu sahneler, kişilerin kendilerini, bedenlerini kendi rızaları ile hazır hale getirmeleri olarak değerlendirilmektedir. Birçok yeni medya eleştirmeni tarafından da eleştirilen sosyal medyada fenomenlik olgusu, kişilerin kendi gözetimlerine onay verme süreçleri olarak nitelendirilmektedir. Kendi kendini hedef gösterme açısından da değerlendirilebilen bu durum, sosyal medya hesaplarının ve internetin güvensiz bir ortam olduğunu da bu örnek üzerinden gözler önüne sermektedir.

Bölümdede drone arıların yüz tanıma özelliğinin yanı sıra çeşitli sokak ve iş yeri kameraları da sürekli göze çarpmaktadır. Yananlamda, tüm bu araçlar hükümetin, sistemin insanları ve toplumu gözetim ve denetim altında tutması olarak değerlendirilmektedir. Foucault'nun gözetim teorileri üzerinden okunmuş olan bu sahnelerde, bireyler sürekli gözetim altında tutulabilen şeffaf bir alan içerisinde yer alırken, sistem ve sermaye sahipleri ise görünmeyen bir alan içerisinde gözetleyen kimliği ile örtüşmektedir.

Aynı zamanda sosyal medya hesaplarında sürü psikolojisi benzeri bir ilerleme ile ölüm etiketlerine destek veren bireylerin Frankfurt Okulu teorisyenlerinden Marcuse'un tek tip insan modeli ile özdeşliği gözlenmiş olup, sosyal medya hesapları içerisinde aynışmış insanların aynışmış tutumları, yaratılmış olan toplum yapısı içerisinde değerlerinden, özlerinden ve erdemlerinden koparılmış ve toplumsal bağlamda adeta eritilmiş bireylerin, Adorno ve Horkheimer'in kültür endüstrisi teorisi içerisinde betimlediği insan örnekleriyle de benzer özellikler taşıdığı gözlenmiştir.

BölümFuchs'un metalaşma ve kapitalist emek sömürsü üzerinden de değerlendirilebilir. Sosyal medyada özgür olduklarını düşünen katılımcıların aslında kapitalist ve teknolojik bir tahakküm sistemi ile çevrelendikleri görülmektedir. Aynı zamanda bölümde üretilen içeriklerin sermaye sahipleri tarafından kullanılması, insanların ve içeriklerinin metalaştırılması dahası sosyal medya hesaplarının mahremiyeti yok etmesi gözlenmiştir.

Bölümde yer almış olan drone arılar ve sosyal medya hesabında başlatılan oyun kendi içinde birbirini tamamlayarak terörist bir suça neden olmaktadır. Bu iki teknolojik unsurun kullanılması ve yüzlerce kişinin ölümüne neden olması durumu, örneklem üzerinden bakıldığında teknolojinin insanlara ve topluma fayda değil zarar getirdiğini göstermektedir. Genel anlamda teknolojinin insanları pasif bir etkiye büründürerek uyuşturmuş, standartlaştırmış ve sürü psikolojisi ile hareket eden kitlelere çevirmiş olması, teknolojinin narkoz etkisi üzerinden değerlendirilmiştir.

Sonuç

Çalışmada seçilmiş olan dizi bölümü örnekleme 2 temel teknolojik göstere üzerinden değerlendirilmiş olup, bu göstergelerin göstereni ve gösterilenleri bulunarak, gösterilenin düz anlam ve yan anlamları analiz edilmiştir. Aynı zamanda çalışmada, örneklem içerisinde anlatılan teknoloji ve teknolojik gelişmeler, topluma ve insanlığa faydalı mıdır? İnsan eylemleri üzerinde ne gibi etkiler yaratmaktadır? sorusuna cevap bulunmuştur. Aynı zamanda çalışmanın analiz kısmında edinilen bulguların, çalışmanın varsayımları ile örtüştüğü görülmüştür. Çalışmanın ilk varsayımına göre bölümde teknolojik ögenin aslında toplumsal fayda sağlamak amacıyla ortaya çıktığı fakat toplumsal bir zarar yarattığı gözlenmiştir. İkinci varsayımına göre, bölümde sosyal medya hesaplarının kullanılması ile birlikte insanların linçlenmesi, hedef gösterilmesi ve ötekileştirilmesi gözler önüne serilmiş olup, çalışmanın üçüncü varsayımına göre ise, drone arı projesi ile sermaye sahiplerinin insanların mahremiyetlerini yok etmesi, insanları gözetim yolu ile kontrol altında tutma yöntemleri görülmüştür. İlk gösterge olan drone arı (ADI) projesi ile doğa devamının sağlanması ve bal üretiminin gerçekleştirilmesi amaçlanmış fakat arıların bu görevlerin dışında kullanıldıkları gözlenmiştir. Bu arıların teknolojik yazılımın hacklenmesi ile ele geçirilmesi ve terörist bir eylem içerisine dahil edilmesi ve binlerce kişinin ölümüne yol açması, teknolojinin farklı boyutlara ulaştığını gözler önüne sermiştir. Başka bir açıdan drone arıların kişilerin beyinlerine girerek ölümlerine yol açması ile sonlanan durumdan yola çıkarak, ilk başta bal üretimi gerçekleştirecek kadar masum olan bu arıların bir katile dönüştürülmesi, teknolojinin kontrolden çıkmış düzeneği içerisinde daha büyük bir kaos ortamı yaratmıştır. Teknolojik unsurların bu denli kolay ele geçirilmesi ve amacının dışında kullanılıyor olması durumu, teknolojinin kontrolünün kaybedilir bir olgu olduğunu da gözler önüne sermektedir. Analizde Postman'ın "*Frankenstein Sendromu*" teorisi ve Feenberg'in "*teknoloji teorileri*" üzerinden okunmuş olan bu durum, insanların pasif bir etkiye bürünerek, teknolojiye ve teknolojiyi kullanan güçler tarafından kullanılarak eritilebilir bir durumda kaldığını göstermiştir. Herbert Marcuse'un teknolojinin tahakküm için kullanılan bir araç olduğunu savunan görüşleri üzerinden değerlendirildiğinde, drone arıların yüz tanıma sistemi ile donatılmış oldukları ve bölümde gösterilen kameralar Foucault'un ve Lyon'un "*gözetim teorileri*" ve Deleuze'un "*kontrol toplumu teorisi*" ile değerlendirilmiş, sistemin gözetim ve denetim mekanizmalarını kapitalist sermaye sahipleri aracılığı ile elinde bulundurmuş oldukları gözlenmiştir. Örnekleme insanlarının hayatlarının her alanında gözetime maruz bırakıldığı izlenmektedir. Aynı zamanda arı neslinin tükenmiş olması sorununun çözümü amacıyla drone arıların (ADI) ortaya çıkarılması, Weinber'in "*yara bandı toplumu teorisi*" üzerinden değerlendirilmiştir. Mevcut sorunları ya da eksiklikleri çözmesi amacıyla ortaya çıkarılmış olan teknolojik yeniliğin, bu durumda yeni sorunları

beraberinde getirdiği ve toplumu bir çıkmaza sürüklediği görülmüştür. Drone arı projesinin sonuçlarının toplu insan ölümlerine yol açmış olması, toplumun ne denli büyük bir tehlike ile karşı karşıya kaldığını gözler önüne sermiştir. İkinci gösterge olan sosyal medya hesaplarında başlatılan karalama kampanyaları ve ölüm etiketleri Giddens'in "toplumsal dışlanma teorisi" ile değerlendirilmiş ve insanların ötekileştirilmiş, yabancılaştırılmış, yalnızlaştırılmış oldukları sonucuna varılmıştır. McLuhan'ın teknoloji teorileri üzerinden okunmuş olan bu teknolojik durum, teknolojinin etkilerini insanların geç fark etmeleri veya fark edemeden ölmeleri durumu üzerinden değerlendirilmiştir. Sosyal medyanın ortaya çıkardığı siber zorbalık, nefret söylemi, ifşa etme gibi suçları da beraberinde getirerek insanların sosyal yaşamdan dışlanmaları, intihara sürüklenmeleri ve hatta öldürülmeleri gösterilmiştir. Aynı zamanda teknolojinin narkoz etkisindeki insan örnekleri ve teknoloji karşısında insanın çaresizliği gözlenmiş ve bu sahneler McLuhan'ın teorileri üzerinden okunmuştur. Bu bağlamda, teknolojinin insanların hayatlarında yol açtığı olumsuzluklar görülmekle birlikte, teknolojinin insanı pasifleştirmesi ve teknoloji karşısında insanın çaresizliği de gözlenmiştir. Sosyal medya üzerinden ölüm hashtagi atan kişilerin dahi öldürülmesi, teknolojinin kaplamış olduğu etki alanında insanın pasif olduğunu gözler önüne sermektedir. Teknolojinin yarattığı sonuçlar karşısında çaresiz olan bireyler, ilk önce kontrollerinin kendi ellerinde olduğunu düşündükleri sosyal medyada, kendileri de hedef gösterilmiş, linçlenmiş ve hatta öldürülmüşlerdir. Başkalarını karalamak, eğlenmek ya da alay etmek için kullandıkları sosyal medyanın, başka bir teknolojik öge ile birleşerek kendi sonlarını da hazırladığı görülmüştür. Teknolojinin bireyi kullanarak kendi içerisinde adeta eritmiş olduğu gözlenen bu örnek ile birlikte teknoloji, insanı devre dışı bırakmış ve insanların insani değerleri yok edilerek şeyleştirildikleri gözlenmiştir. Aynı zamanda sosyal medya üzerindeki metalaştırma ve emek sömürsü Fuchs'un kapitalist tahakküm düşünceleri üzerinden de değerlendirilmiştir. İnsanların ve ürettikleri içeriklerin metalaştırılması ve sermayesahipleri tarafından kullanılması kurumsal çıkarların ön planda olduğunu göstermiştir. Bölüm, Jenkins'in yakınsama teorisi değerlendirildiğinde tek bir araç ile birçok aracı bir arada kullanabilme kavramı ile telefonlar hem sosyal medya ağlarına bağlanmayı sağlayan hem iletişim kurmayı sağlayan hem de görsellerin ve içeriklerin programlar yoluyla değiştirilmesini sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. İçeriklerin programlarla manipüle edilerek değiştirilmesi ve sosyal medya hesaplarından paylaşılması ve bu paylaşımları gerçek zanneden kişiler tarafından insanların linçlenmesi ve hedef gösterilmesi gözlenmiştir.

Günümüzde de insanların toplumda bir alana veya bir gruba dahil olma, beğenilme, arkadaş edinme gibi durumlar için isteyerek ya da istemeyerek sosyal medya hesaplarında başlatılan karalama kampanyalarına ya da onaylama kampanyalarına dahil oldukları bilinmektedir. Dahası insanların sosyal medya hesaplarından takipçi sayılarını artırmak adına yapmış oldukları paylaşım, savundukları düşünceler, fotoğraflar ve videolar kişileri açık bir tehdit alanı haline getirmektedir. Günümüz dünyasının distopik olarak ileri boyuta taşınmış bir görüntüsünün aktarıldığı bu bölüm, teknolojinin insanların ve toplumların ötekileştirildiği, yabancılaştırıldığı ve yalnızlaştırıldığı, nefret söylemine maruz bırakıldığı günümüz modern toplumunun ağır bir eleştirisi olarak da görülmektedir.

Kaynaklar

Adorno, T. W. & Horkheimer, M. (2014). *Aydınlanmanın Diyalektiği*. (Çev. N. Ülner & E. Öztarhan Karadoğan), İstanbul: Kabcacı Yayıncılık.

Atabek, Ü. (2001), *İletişim ve Teknoloji: Yeni Olanaklar Yeni Sorunlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Atalay, G. E. (2018). "Dijital Çağda Marshall McLuhan'ı Yeniden Düşünmek: Bir Uzantı ve Ampütasyon olarak Yeni Medya Teknolojileri". *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 6, s. 27-48.

Barthes, R. (2005). *Göstergebilimsel Serüven*. (Çev. Mehmet Rifat, Sema Rifat), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Behrens, R. (2011). *Adorno Sözlüğü*. (Çev. Mustafa Tüzel), İstanbul: Versus Yayıncılık.

Black MirrorWiki (2016), <https://black-mirror.fandom.com/wiki/Granular> . Erişim Tar. 21.10.2021

Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Pradigma Yayınları.

Çakır, M. (2014). "Yeni Medyaya İlişkin Eleştirel Yaklaşımları ve Tespitleri ile ChristianFuchs", *Yeni Medyaya Eleştirel Yaklaşımlar*, İstanbul: Doğu Kitabevi.

Dusek, V. (2006). *Philosophy of Technology: An Introduction*. Oxford: Blackwell Publishing.

Ellul, J. (1964). *The Technological Society*. New York: Random House.

Erdoğan, İ. Alemdar, K. (2010). *Öteki Kuram*. 3. Baskı, Ankara: Erk Yayınları.

Feenberg, A. (2002). *Transforming Technology: A Critical Theory Revisited*. Oxford University Press.

Fiske, J. (2003). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (Çev. Süleyman İrvan). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu*. (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). İstanbul: İmge Yayınları.

Fuchs, C. (2014). *Digital Labour and Karl Marx*. New York: Routledge.

Gelişim Hachette (1993). *Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi 1. Fransa ve İstanbul: Le Livre De Paris S.N.C. Biblio Club De France*, Hachette Et Cie ve Interpres Basın ve Yayıncılık.

Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Hauer, T. (2017). "Technological Determinism and New Media", *International Journal of English, Literature and Social Science (IJELS)*, 2 (2). <https://www.neliti.com/publications/239174/technological-determinism-and-new-media> Erişim tarihi: 09.10.2021.

Heidegger, M. (1977). *The Question Concerning Technology and Other Essays*. New York and London: Garland Publishing Inc.

IMDB (2016), <https://www.imdb.com/title/tt5709236/>.imdb .Erişim Tar. 29.07.2021.

Innis, A., H. (1950). *Empire and Communications*. London: Oxford Clarendon Press, <https://www.gutenberg.ca/ebooks/innis-empire/innis-empire-00-h.html>. Erişim tarihi: 04.09.2018.

Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture*. New York: New York University Press

Lyon, D. (2003). *Surveillance as Social Sorting: Privacy, Risk and Digital Discrimination*. London and New York: Routledge.

Marcuse, H. (1968). *Tek Boyutlu İnsan*. (Çev. Seçkin Çağan), İstanbul: May Yayınları.

Mattelart, A. ve Mattelart. M. (1998). *İletişim Kuramları Tarihi*. (Çev. Merih Zıllıoğlu), İstanbul: İletişim Yayınları.

McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGrawHill.

McLuhan, M. (1966). *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: SignetBook.

Moles, A. (2012). *Belirsizin Bilimleri: İnsan Bilimleri İçin Yeni Bir Epistemoloji*. (Çev. Nuri Bilgin), 4. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Netflix (2021), <https://www.netflix.com/tr/> . Erişim Tar. 22.09.2021

Postman, N. (1994). *The Disappearance of Childhood*. New York: Random House.

Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.

Saussure, F. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri*. (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.

Sayın, B. (2015). "Yeni Medya ve Siber Zorbalık", <https://docplayer.biz.tr/814908-Yeni-medya-ve-siber-zorbalik.html>. Erişim Tar. 18.10.2021

Slater, P. (1998). *Frankfurt Okulu Kökeni ve Önemi*. (Çev. Ahmet Özden), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

TDK (2021), <https://sozluk.gov.tr/> .Erişim Tar. 17.10.2021.

Timisi, N. (2003). *Yeni İletişim ve Demokrasi*. Ankara: Dost Yayınları.

Tunney, D. A. (2016). "Rousseau and Technology: The Invention of a New Ecological Paradigm". *Rousseau Between Nature and Culture*.

VillainsWiki, (2016), https://villains.fandom.com/wiki/Garrett_Scholes . Erişim Tar. 21.10.2021

Weinberg, A. (1978). "Beyond The Technological Fix". Institute for Energy Analysis, Oak Ridge Associated Universities. ORAU/IEA 78-5(0)

Yaman, M. (2014), "Determinizm, Teknolojik Determinizm ve Araç Mesajdır İlişkisi", <https://mzffryaman.tumblr.com/>. Erişim Tar. 09.04.2018.

Yaylagül, L. (2006). *Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, Ankara: Dipnot Yayınları

Extended Abstract

In this study, the sample of the Hated in The Nation episode of the Black Mirror, the series which criticizes modern society and technology while dealing with a different subject in each episode, has been examined. The Black Mirror series, which started with the United Kingdom and carried to many countries of the World in a short time, is a series conveys technology, modern society life in general and their effects on people in a dystopian way. The episode premiered in 2016. Hated In The Nation episode's writer and producer is Charlie Brooker.

This study aims to answer the questions of "Are technologies and technological advancements included in the sample, beneficial to society and humanity? What effects does it have on human actions? The assumptions of the study on the sample are as follows;

Assumption 1: Technology provides social benefits, but it does more harm.

Assumption 2: With the development of the technology, social violence, socially nchingand hate speech havee merged.

Assumption 3: Technology is the mechanisms of capital owner sand the system to keep people under control and surveillance.

In the scope of the study, it is intended to analyse the effects of the technology on communities and people via the sampling group selected. It is also thought to have an additional importance of generalization aspect due to the similarities with the present world. In the theoretical part of the study, criticisms at the technology are explained and main technology criticisms constructed by selected theorists along with theorist of Critical Theory, theorists of Traditional Theory are presented.

Due to the chosen sample being a TV show episode that can be watched on new media, it was considered to be suitable for symbolic analysis while semiotic method has been selected as the study method. During analysis, sample was detailed according to Ferdinand de Saussure's semiotic method and signifiers found have been analysed with Roland Barthes's interpretation method in the scope of predetermined theories.

TheTelevision show episode chosen as sample are examined via two main technological indicators while the signifier and signified elements of these indicators(signs) are found and denotations and connotations of the signified element have been analysed.

The results acquired from analysis section has been found to be compatible with the assumption of the study. In the plot of the episode, with the Autonomous Drone Insect (ADI) project –the first sign- it is projected to ensure the continuity of natural habitat while honey production is enhanced, which in the later scenes it would be found out that project Autonomous Drone Insect (ADI) was used for other tasks. Drone bees being hacked and used in a terrorist attack to kill thousands of people is a presentation of the technology reaching a horrifying capacity. Technological elements being captured this easily and used outside the predetermined uses is also a demonstration of technology being a concept that is able to get out of hand much easier than imagined. This phenomenon was examined using Neil Postman's "*Frankenstein Syndrome*" and Alvin Feenberg's "*theory of technology*" during the analysis phase of the study and is perceived as an indicator of people being pacified and become expandable against technology and forces in control of it.

The narcosis effect of technology and the helplessness of technology have been read with Marshall McLuhan's theories. In the analysis, it was observed that the attitudes of social media's people have similar characteristics with Marshall McLuhan's "*fish metaphor*".

When Herbert Marcuse's argument of technology being an instrument to establish domination is used as a standpoint, the drone bees using facial recognition technology and cameras used in the episode are also being able to be examined through M. Foucault and Lyon's "*theoryof surveillance*" and Gilles Deleuze's "*society of control theory*" and as a result, it was concluded that the system itself is controlling and manipulating the surveillance and control mechanisms via the capitalist owners of the wealth. At the same time, scenes analysed via Alvin Weinberg's "*theory of band aid society*" and Anthony Giddens' "*theory of social exclusion*" it is seen that individuals become more alienated and isolated in time. Also, the analysis showed some examples of hate speech, exposure and cyber bullying were also found in the episode, in parallel to today's world.

Overall, results obtained from the analysis indicated that, in correlation with technology and technological advances, individuals are being surrounded by surveillance mechanisms by social media accounts, their privacy being ignored and moreover, technology doing more harm to people than good while making them more alienated, isolated, exploited and targeted.

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar *Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:*
Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. None

Çıkar Çatışması *Conflict of Interest:* Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. None

Katkı Oranı (Birden fazla yazarı olan makale başvuruları için)

Author Contribution Percentage (For article submissions with more than one author):

Birinci yazar: % / First Author Percentage ___70___

İkinci yazar: % / Second Author Percentage ___30___